

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 7.7.2004
COM(2004) 461 konečný

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU A EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU**

**Rozvojové krajiny, medzinárodný obchod a udržateľný rozvoj :
Úloha Systému všeobecných preferencií (SVP) Spoločenstva pre desaťročie 2006/2015**

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU A EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU**

**Rozvojové krajiny, medzinárodný obchod a udržateľný rozvoj :
Úloha Systému všeobecných preferencií (SVP) Spoločenstva pre desaťročie 2006/2015**

OBSAH

1.	Úvod.....	3
2.	Rozvoj v medzinárodných hospodárskych súvislostiach.....	4
3.	Hodnotenie SVP.....	4
4.	SVP za desaťročie 2006/2015.....	6
5.	Právny rámec SVP.....	6
6.	Prostriedky na realizáciu SVP.....	6
7.	Záver.....	11

Zhrnutie

- Systém všeobecných preferencií (SVP) je jedným z kľúčových prvkov, ktoré umožňujú pomoc rozvojovým krajinám v ich boji proti chudobe. Tento systém im pomáha získať príjmy prostredníctvom medzinárodného obchodu. Cieľom tohto oznámenia je stanoviť princípy, ktoré budú základom na prijímanie ďalších nariadení v rokoch 2006 až 2015, a ktoré prispievajú k dosiahnutiu uvedeného cieľa.
- SVP je súčasťou širšieho rámca priorít obchodnej politiky Spoločenstva. V zmysle týchto priorít figurujú konkrétne tie, ktoré boli stanovené pre rozvojové krajiny agendou z konferencie v Dohe.
- SVP musí byť stabilný, predvídateľný, objektívny a jednoduchý. Musí zdôrazňovať vynaložené úsilie v tomto smere za pomoci predchádzajúcich schém. Musí byť prístupnejší pre hospodárske subjekty. Počet režimov (päť) bude potrebné znížiť.
- SVP sa musí sústrediť na krajiny, ktoré ho najviac potrebujú a rôznymi spôsobmi musí podporovať regionálnu spoluprácu medzi rozvojovými krajinami. SVP by mal týmto krajinám pomáhať dosiahnuť takú úroveň konkurenčnej schopnosti, ktorá by im umožnila stať sa hospodársky sebestačnými a ktorá by z nich urobila plnohodnotných partnerov v medzinárodnom obchode.
- Treba ďalej prehĺbiť podporu udržateľného rozvoja prostredníctvom jediného dojednania dodatočných úľav pre všetky rozvojové krajiny, ktoré vykazujú špecifické potreby rozvoja („SVP+“) a ktoré prijímajú hlavné medzinárodné dohovory v oblasti sociálnych práv, ochrany životného prostredia a správy vecí verejných vrátane boja proti drogám. Spoločenstvo zruší výhodu týchto dodatočných preferencií v prípade, že hodnotiace mechanizmy medzinárodných organizácií preukážu vážne a systematické nedostatky zo strany zvyhodnených krajín.

1. Úvod

Medzinárodné spoločenstvo považuje obchod za základný faktor rozvoja. Dôležitým cieľom, ktorý je potrebné dosiahnuť pre odstránenie chudoby, je širšia integrácia rozvojových krajín v rámci všestrannosti, ak samotná všestrannosť nie je postačujúca. Vyhlásenie prijaté 14. novembra 2001 na ministerskej konferencii WTO v Dohe uznalo, že medzinárodný obchod môže zohrávať dôležitú úlohu v presadzovaní hospodárskeho rozvoja a v zmiernení chudoby.

V uplynulých rokoch nastal posun aj v posudzovaní rozvoja. Jeho obsah v súčasnosti nie je určovaný iba hospodárskymi kritériami. Rozvoj sa odteraz hodnotí na základe jedného z kritérií dodržiavania ochrany životného prostredia, zlepšenia sociálnych podmienok, boja proti korupcii alebo podpory správy, atď.

Jednotlivé schémy SVP, ktoré rozvinuté krajiny poskytujú rozvojovým krajinám musia zapadať do kontextu agendy z Doha. Základnou prioritou je pomáhať rozvojovým krajinám, aby mohli využívať globalizáciu, konkrétne vzájomným prepojením obchodu a udržateľného rozvoja. Napokon je jedným z prvkov, ktoré

musia umožniť podporu rozvoja regionálna spolupráca Juh/Juh¹. SVP musí teda prispieť prostriedkami, ktoré má k dispozícii, k dosiahnutiu týchto cieľov.

Cieľom tohto oznámenia je stanoviť pre nasledujúce desaťročie (2006/2015) ciele v zmysle SVP, ako aj prostriedky, ktoré je potrebné pre dosiahnutie týchto cieľov prostredníctvom viacročných aplikačných nariadení použiť, pričom prvé z týchto nariadení vstúpi do platnosti 1. januára 2006.

2. ROZVOJ V MEDZINÁRODNÝCH HOSPODÁRSKYCH SÚVISLOSTIACH

Treba zintenzívniť boj na podporu rozvoja a odstránenia chudoby. Z tohto pohľadu neustále rastúci význam medzinárodného obchodu (rastúca miera hospodárskej otvorenosti v rozvinutých a v rozvojových krajinách) zvyšuje účinnosť nástrojov obchodnej politiky. SVP je jedným z týchto nástrojov.

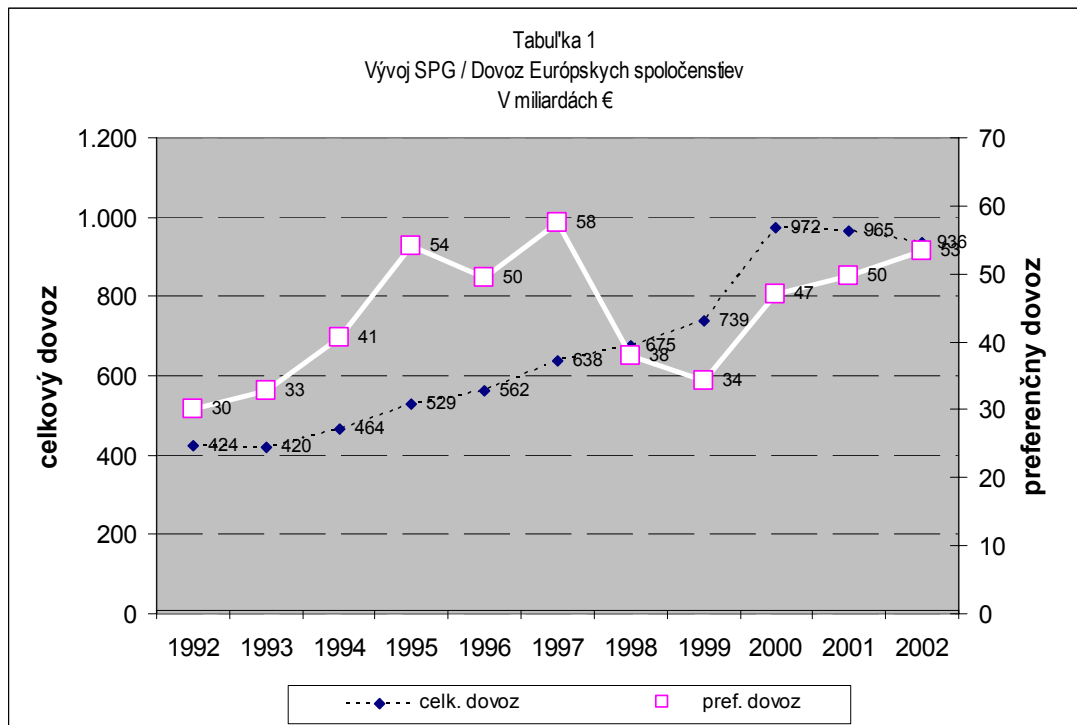
Okrem toho, treba vytvoriť rovnováhu medzi pojmom rozvoja prostredníctvom obchodu na jednej strane, a pojmom rozvoja prostredníctvom industrializácie na druhej strane. Pravidlá pôvodu musia odrážať túto rovnováhu. Otázka týkajúca sa bavlny nastolená v septembri 2003 počas ministerskej konferencie v WTO v Kankúne potvrdila vôľu niektorých afrických krajín nielen vyvážať bavlnu s nízkou pridanou hodnotou, ale predávať hotové tkaniny alebo oblečenie. Tento prístup by skôr uprednostňoval priemyselný pohľad na rozvoj s pravidlami pôvodu, ktoré vyžadujú vysoký stupeň vertikálnej integrácie. Naopak, niektoré ázijské krajiny špecializujúce sa na priemysel zameraný na pracovnú silu, by sa chceli zásobovať polotovarmi, aby mohli plne využívať výhody, ktoré im všeobecne nižšia úroveň miezd na medzinárodnom trhu ponúka. Obchodný prístup k rozvoju uľahčujúci obchodnú výmenu by bol teda vhodnejší. V tomto prípade musia byť pravidlá pôvodu pružnejšie. V záujme zohľadnenia odlišných situácií sa teda musia vyvíjať vyváženým spôsobom.

3. HODNOTENIE SVP

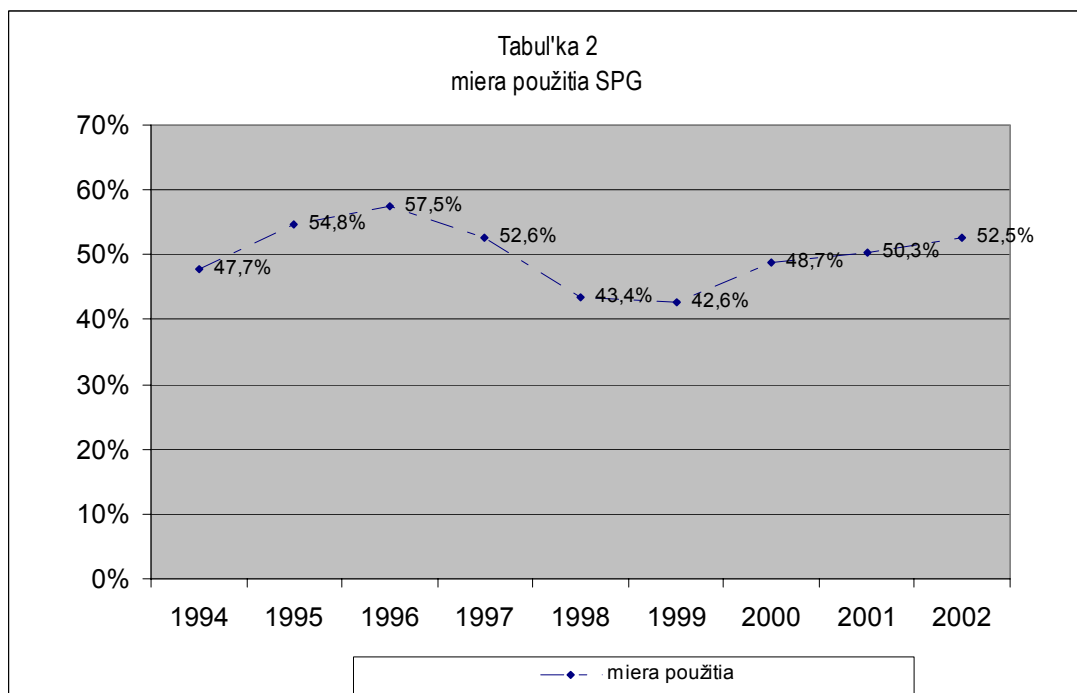
Počas uplynulých desiatich rokov, pre ktoré sú k dispozícii (do roku 2002) úplné štatistické údaje SVP, možno rozpoznať dve tendencie.

V prvou tendenciou je fakt, že celkový dovoz Spoločenstva (vyjadrený v eurách) sa zdvojnásobil, zo 424 na 936 miliárd eur (*tabuľka 1*), zatiaľ čo v rovnakom období sa hodnota skutočných dovozov SVP zvýšila z 30 na 53 miliárd eur. Tento vývoj SVP však nebol rovnomerný. Možno to vysvetliť tým, že v dôsledku colných dohôd, uzavretých v rámci WTO, niektoré clá zanikli pre celé sektory výrobkov (napríklad: v roku 1996 sa rozhodlo o zrušení cla pre elektronické výrobky a informačné technológie, čo z časti vysvetľuje pád preferenčných dovozov v rokoch 1997-98, tak ako je to znázornené v tabuľke 1 nižšie). Rozsah SVP sa postupom času výrazne zmenil, čo sťažuje kvantitatívne posúdenie systému.

¹ Regionálnej spolupráci v rámci SVP môžu napomáhať pravidlá pôvodu. Pravidlá pôvodu sú základom každého prednostného spracovania výrobkov danej krajiny. Tieto pravidlá sú zjednodušené pokiaľ ide o SVP v rámci regionálnej kumulácie, ktorá umožňuje dosiahnuť požadovanú hranicu miestnej integrácie vďaka komponentom pochádzajúcim zo susedných krajín.

V druhom rade, miera použitia² SVP sa vyvíjala (tabuľka 2) takisto nerovnomerne. V ostatných štyroch rokoch bol však zaznamenaný povzbudivý vývoj, pričom táto miera v roku 2002 dosiahla úroveň 52,5 %.

² Miera použitia: pomer medzi obchodom pôvodom zo zvýhodnených krajín oprávnených na využívanie SVP a objemami, ktoré skutočne využívajú colné preferencie.

4. SVP ZA DESAŤROČIE 2006/2015

Napriek historickému znižovaniu ciel zostávajú tieto clá hlavným problémom pri mnohých výrobkoch. V mnohých odvetviach, kde je ostrá konkurencia medzi hospodárskymi subjektami, tvorí zníženie týchto opatrení podporu, ktorú jednotlivé krajiny potrebujú.

O znížení taríf by sa muselo rozhodnúť v rámci agendy z Dohy, avšak za každých okolností má SVP a najmä SVP Európskych spoločenstiev ešte aj úlohu nástroja podporujúceho rozvojové krajiny. SVP Európskych spoločenstiev je v podstate najväčšou a najdôležitejšou zo všetkých rozvinutých krajín³. Toto rozhodujúce postavenie SVP Spoločenstva sa v nadchádzajúcich rokoch, po rozšírení 1. mája 2004, prirodzene posilní⁴.

5. PRÁVNÝ RÁMEC SVP

SVP je výnimkou doložky najviac podporovaného pojmu GATT. Navyše musí dodržiavať Doložku o spôsobilosti, ktorú interpretuje odvolací orgán WTO ohľadom sťažnosti podanej Indiou proti SVP Európskych spoločenstiev („režim drog“).

Doložka o spôsobilosti stanovuje, že schému SVP treba „zovšeobecniť, nesmie byť recipročná a diskriminačná“. Musí zjednodušiť a podporovať obchod rozvojových krajín a pozitívne odpovedať na finančné a obchodné potreby rozvoja rozvojových krajín.

Odvolací orgán rozhodol, že rozvinuté krajiny sú v zásade oprávnené na udelenie rôznych taríf výrobkom pochádzajúcim od rôznych príjemcov SVP za podmienky, že pre všetkých príjemcov nachádzajúcich sa v podobných podmienkach bude dostupné rovnaké spracovanie. Člen WTO, ktorý by si želal udeliť dodatočné tarifné preferencie v rámci svojej schémy SVP by musel objektívne identifikovať špecifické „potreby rozvoja“ rozvojových krajín, ktoré by sa mohli špecificky posudzovať.

6. PROSTRIEDKY NA REALIZÁCIU SVP

V dôsledku toho rôzne nariadenia SVP počas desaťročia 2006 – 2015 musia :

³ SVP Európskych spoločenstiev pokrýva 178 nezávislých krajín alebo území. Z viac ako 10.000 výrobkov, ktoré figurujú v kombinovanom názvosloví, je 7000 výrobkov transformovaných v SVP alebo väčšina voliteľných priemyselných výrobkov a množstvo poľnohospodárskych výrobkov a výrobkov rybolovu. Na polovicu výrobkov sa vzťahuje nulové právo cla, zatiaľ čo druhá polovica výrobkov (ktoré sú citlivejšie) profituje z obmedzenej redukcie 3,5 percenta (tarifa MFN mínus 20% pre textilné výrobky a oblečenie). Pri oddelenom systéme SVP poskytuje nulové právo cla pre všetky výrobky (okrem zbraní) pochádzajúce zo 49 PMA (plus Východný Timor).

⁴ Obchod rozvojových krajín využívajúcich SVP Spoločenstva v roku 2002 dosahoval 53 miliárd eur (5,6 % dovozu Spoločenstva), v protiklade s tým, druhý najdôležitejší SVP (USA) predstavoval 16,4 miliárd eur (1,4 % dovozu).

6.1. Zachovať veľkorysú colnú ponuku

Existujú tri faktory redukcie ponuky⁵ SVP. Prvým je redukcia cla MFN⁶, ktorá vedie k redukcii priemernej preferenčnej marže⁷; druhý vyplýva z uzatvorenia medzinárodných dohôd v rámci WTO, ktoré rušia clo pre určitý počet voliteľných výrobkov SVP (pozrite si odsek 3 vyššie). Medzinárodná dohoda o káve z roku 2001 a dohoda o informačných technológiách prijatá v rámci Konferencie WTO v Singapure v roku 1996 viedli k zrušeniu ciel pre veľké množstvo výrobkov, a tým aj k zúženiu nominálneho pokrytia SVP. Tretí faktor vyplýva zo zvýšenia bilaterálnych alebo regionálnych dohôd voľnej výmeny.

Zachovanie, alebo dokonca zlepšenie ponuky Spoločenstva, je možné dosiahnuť viacerými spôsobmi. V prvom rade k tomu prispieva samotné rozšírenie Spoločenstva o desať nových členských štátov 1. mája 2004. Bolo by však vhodné preskúmať, na ktoré ďalšie výrobky treba SVP rozšíriť. Takmer jedna desatina zdanielných výrobkov v colnej tarife je vyňatá z SVP. Niektoré citlivé výrobky by sa rovnako mohli preradiť do kategórie nie citlivých výrobkov s ohľadom na vývoj pojmu citlivosti (pozrite si odsek 2 vyššie).

Príťažlivý charakter preferenčných rozpätí (v súčasnosti je to 3,5 percentuálnych bodov pre citlivé výrobky a 100 % pre nie citlivé výrobky) sa zachová, a ak to bude možné, aj zvýši.

Komisia bude napokon naďalej zohľadňovať vplyv týchto opatrení na regióny mimo periférie.

6.2. Zamerať SVP na krajiny, ktoré to najväčšmi potrebujú

V rámci širokého geografického pokrytia schémy SVP Európskych spoločenstiev má táto schéma vysokú cenu, ktorou zaťažuje rozpočet. V dôsledku toho by mal SVP sústrediť svoj vplyv na krajiny, ktoré to najviac potrebujú ako napríklad PMA a ostatné rozvojové a najviac zraniteľné krajiny (malé hospodárstva, uzavreté krajiny, malé ostrovné štáty a krajiny s nízkymi príjmami), aby im umožnil hrať v rámci medzinárodného obchodu dôležitejšiu úlohu. SVP sa musí sústrediť predovšetkým na tieto krajiny. Tento cieľ možno dosiahnuť viacerými spôsobmi. Odstupňovanie⁸ najviac konkurenčne schopných krajín/výrobkov predstavuje jednu z vhodných metód. Konkrétne by bolo vhodné odstupňovať skupiny najviac konkurenčne schopných výrobkov niektorých zvýhodnených krajín. To znamená, že pre tieto výrobky už nie sú preferencie krajín ani nevyhnutné, ani oprávnené. Uplatnenie mechanizmu ich povýšenia si však predsa len bude vyžadovať opatrný prístup pokiaľ ide o najviac zraniteľné krajiny.

Na ktoré krajiny by teda bolo vhodné sústrediť preferencie? Evidentne a v prvom rade na PMA, ktorým musia byť preferencie udelené v najširšej možnej miere. To

⁵ Ponuka SVP : tarifné preferencie dostupné pre krajiny profitujúce z SVP. V roku 2002 bola *skutočná* ponuka SVP ohodnotená na 2,2 miliardy euro v zmysle nevybraného cla.

⁶ Práva MFN : práva, ktoré Spoločenstvo aplikuje na krajiny tretieho sveta okrem tarifných preferencií ako SVP.

⁷ Preferenčná marža : rozdiel medzi právom MFN a preferenčným právom SVP.

⁸ Odstupňovanie : vyňatie niektorých výrobkov z SVP (len pri jednej alebo viacerých krajinách pôvodu).

znamená, že je potrebné zaviesť také ustanovenia, ktoré by pomohli OSN odstrániť jednu z týchto krajín zo zoznamu PMA. Takéto odstránenie bude mať v podstate pre danú krajinu automaticky za následok stratu výhody režimu SVP, z ktorého profitovala ako člen PMA. SVP bude musieť zahŕňať mechanizmus progresívneho odstraňovania zo zoznamu voliteľných krajín, ktoré sú príjemcami špeciálneho usporiadania SVP, režim „*Everything But Arms*“⁹ – (*Všetko okrem zbraní*).

Naviac sa vytvorila druhá skupina krajín, ktorá zahŕňa uzatvorené krajiny a krajiny s nízkymi príjmami, ktoré nedokážu profitovať z ekonomiky, alebo ktoré bojujú s logistickými problémami a nedostatkom hospodárskej diverzifikácie. Tento prístup je uplatniteľný predovšetkým v textilnom a odevnom sektore. V súvislosti so zrušením systému textilných kvót (MFA) 1. januára 2005 už oznámenie Komisie z októbra 2003¹⁰ zdôraznilo potrebu zamerať preferencie na krajiny, ktoré to najväčšími potrebujú.

6.3. Navrhnuť jednoduchší a prístupnejší SVP

Treba klásť dôraz na úsilie o zjednodušenie. Toto zjednodušenie bolo zahrnuté už aj do súčasného SVP a treba ho podporovať. Zjednodušenie by sa malo dosiahnuť aj redukciou počtu režimov, ktorých je v súčasnosti päť¹¹, a to predovšetkým zavedením jedného jediného režimu namiesto špeciálneho režimu podpory ochrany práv zamestnancov, špeciálneho režimu podpory ochrany životného prostredia a špeciálneho režimu boja proti výrobe a pašovaniu nezákonných drog. SVP teda bude zahŕňať tri režimy namiesto súčasných päť: všeobecný režim, špeciálny režim pre podporu menej vyspelých krajín a režim podnecujúci udržateľný rozvoj a správu. Zjednodušenie bude pozostávať aj z odstránenia zo zoznamu príjemcov zvýhodnených z preferenčného prístupu v rámci trhu Európskych spoločenstiev prostredníctvom dohody o voľnej výmene. Spoločenstvo sa evidentne uistí, že takéto postup nevyvolá pre dané krajiny žiadnu stratu, pretože všetky výrobky zahrnuté do SVP sa budú musieť najskôr konsolidovať v uvedenej dohode. Bude potrebné vynaložiť formálne úsilie v oblasti pravidiel pôvodu po debate organizovanej *Zelenou knihou* Komisie o „*Budúcnosti pravidiel pôvodu v obchodných preferenčných režimoch*“¹². Nariadenia SVP budú musieť napokon vstúpiť do platnosti čo najskôr, aby mohli hospodárske subjekty napláňovať svoje aktivity.

6.4. Sprehľadniť odstupňovanie a väčšmi ho zamerať na hlavné zvýhodnené krajiny

Odstupňovanie sa musí uplatňovať v prípade skupín výrobkov zvýhodnených krajín, ktoré na základe svojej konkurenčnej schopnosti na trhu Spoločenstva, nie sú odkázané na podporu vývozu zo strany SVP. Odstupňovanie nie je sankciou, ale

⁹ Toto usporiadanie je v rámci SVP napriaznivejšie. Pri približne 10.000 výrobkoch (okrem zbraní) tarify sa uplatňuje nulové právo bez zohľadnenia ich citlivosti.

¹⁰ Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu a Hospodárskemu a sociálnemu výboru s názvom „*Budúcnosť textilného a odevného sektoru v rozšírenej Európe*“. KOM(2003) 649 v konečnom znení z 29. októbra 2003.

¹¹ *Základný SVP* (7.000 citlivých a nie citlivých výrobkov), režim EBA pre PMA, dva špeciálne režimy « sociálny režim » a « režim životného prostredia », ktoré pozostávajú z udelenia dodatočných preferencií citlivým výrobkom voliteľných krajín (súčasný SVP : Moldavsko a Srí Lanka) a režim podpory boja proti výrobe a pašovaniu omamných látok (« drogový » režim), ktorý je porovnateľný s režimom EBA (12 zvýhodnených krajín).

¹² COM 2003(787) z 18. decembra 2003.

signálom, že SVP splnil svoju úlohu, prinajmenšom v prípade týchto krajín a týchto výrobkov. Odstupňovanie je teda tesne späté s pojmom hospodárskej konkurenčnej schopnosti zvýhodnených krajín.

Odstupňovanie znamená pre krajiny, v ktorých sa uplatňuje, stimul na zvýšenie úsilia v diverzifikácii. Pre ostatné zvýhodnené krajiny znamená väčší podiel na výhodách ponúkaných SVP. Rovnako musí toto odstupňovanie získať významnú úlohu v riadení obchodných tokov pri textilných výrobkoch a oblečení po zrušení kvót AMF v decembri 2004.

Odstupňovanie bude výrazne zjednodušené. Namiesto súčasných kritérií (podiel na preferenčnom dovoze, index rozvoja, index špecializácie na vývoz), bude stanovené jediné a jednoduché kritérium: podiel na trhu Spoločenstva, vyjadrený ako podiel na preferenčnom dovoze. Rozdelenie do „sektorov“¹³, ktoré bolo vytvorené iba za účelom odstupňovania v SVP, sa zruší. Skupiny výrobkov budú určované jednoduchým odkazom na „triedy“ Kombinovanej nomenklatúry¹⁴. Okrem jednoduchosti, tento systém povedie k odstupňovaniu iba niektorých najväčších zvýhodnených krajín¹⁵. Odstupňovanie sa bude vzťahovať iba na krajiny, ktoré sú v priemere konkurencieschopné pre všetky výrobky jednej triedy. Malé zvýhodnené krajiny, ktoré sú konkurencieschopné iba z pohľadu niekoľkých výrobkov, v žiadnom prípade nebudú môcť byť odstupňované na základe týchto výrobkov.

6.5. Definovať nový stimul na podporu udržateľného rozvoja a správy

Ako sa už podarilo overiť, určitý počet rozvojových krajín čelí špecifickým problémom v kontexte globalizovaného hospodárstva, akým je napríklad problém boja proti drogám alebo nedostatočná diverzifikácia ich hospodárstva. V súlade s cieľom sústredenia SVP na tieto krajiny, ktoré ho najviac potrebujú by mala nová schéma SVP zabezpečiť, že sa bude špeciálnym stimulom pozitívne reagovať na špecifické potreby rozvoja v súlade s Doložkou o spôsobilosti. Tieto dodatočné preferencie by mali byť dostupné pre všetky rozvojové krajiny, ktoré čelia rovnakým potrebám rozvoja.

Obidve dojednania o zvláštnych stimuloch na ochranu základných práv zamestnancov a na ochranu životného prostredia („sociálna“ doložka a „enviromentálna“ doložka) boli v ich súčasnej forme využívané iba málo. niektoré zo zvýhodnených krajín sa radšej vyhli prísnemu posudzovaniu a najmä uplatňovaniu právnych predpisov v sociálnej oblasti. Okrem toho, dĺžka a relatívna zložitosť postupov posudzovania zrejme ešte väčšmi znížili záujem o tento systém. Nakoniec, stimul životného prostredia sa týka jedine tropického dreva, a tým sa pohľad na ochranu životného prostredia zužuje. Nedostatočné kritériá oprávnenosti na zvláštne dojednanie na boj proti výrobe a obchodovaniu s drogami napokon kritizoval Odvolací orgán.

¹³ 7 000 výrobkov, na ktoré sa vzťahuje SVP, je rozdelených do 34 sektorov.

¹⁴ Kombinovaná nomenklatúra je ďalšie rozdelenie medzinárodnej colnej nomenklatúry, Harmonizovaného systému, prijatého Svetovou colnou organizáciou a využívaného v 95 % medzinárodného obchodu. Tieto dve nomenklatúry sú rozdelené do 21 tried (napríklad, trieda 11 obsahuje textilné a odevné výrobky).

¹⁵ Menej než desať zvýhodnených štátov zo 178 štátov a území, na ktoré sa vzťahuje SVP.

V dôsledku toho sa ukazuje ako vhodné rozšíriť pojem udržateľného rozvoja a správy. Mnohé medzinárodné dohovory a deklarácie uznali existujúce prepojenie medzi rozvojom a dodržiavaním ľudských a sociálnych práv, pravidiel životného prostredia a správy. Neschopnosť dodržiavania týchto základných noriem, ktoré sú uvedené v rôznych medzinárodných dohovoroch, spôsobuje rozvojovým krajinám špecifické problémy. V dôsledku toho sa ukazuje ako vhodné pozitívne riešiť špecifické potreby rozvoja udelením dodatočných preferencií SVP týmto rozvojovým krajinám, ktoré uviedli hlavné medzinárodné dohovory v tejto oblasti do života.

Nový stimul pre udržateľný rozvoj nahradí ako také hodnotenia v rámci súčasných stimulov prostredníctvom systému, ktorý podporí ratifikáciu a uplatnenie medzinárodných dohovorov. Režim bude udelený tým príjemcom, ktorí integrovali medzinárodné normy vzťahujúce sa na udržateľný rozvoj vrátane základných dohovorov v oblasti ľudských práv (dohovory majú za cieľ podporovať politické, sociálne a ekonomické práva, bojovať proti rasovému a sexuálnemu útlaku a rasovej a sexuálnej diskriminácii a podporovať ochranu žien a detí) a práv zamestnancov, ako aj niektorých dohovorov vzťahujúcich sa na ochranu životného prostredia (napríklad dohovory určené na boj proti pašovaniu ohrozených chránených druhov a na ochranu ozónovej vrstvy) a rôznych dohovorov vzťahujúcich sa na boj proti výrobe a pašovaniu nezákonných drog, čo je evidentne významnou prioritou v oblasti rozvoja (pozrite vyššie).

Príslušné dohovory zahŕňajú pravidelné mechanizmy a kontroly hodnotenia od ich zavedenia príslušnými medzinárodnými orgánmi. Komisia zohľadní hodnotenia týchto kompetentných medzinárodných orgánov predtým, ako pripraví zoznam príjemcov tohto stimulu. Tieto orgány budú musieť podať formálnu žiadosť obsahujúcu základné prvky pre stanovenie oprávnenosti ich požiadavky. Kandidatúry sa budú môcť odovzdať po prijatí nového nariadenia SVP Radou, aby sa krajinám ktoré splnia nové objektívne kritériá spojené s potrebami rozvoja umožnilo čo najskôr profitovať z preferencií. Bude zavedená aj spoľahlivá doložka umožňujúca rýchle pozastavenie. Použitie doložky, iniciovanej zúčastnenými inštitúciami (Komisia, členské štáty, Európsky parlament), bude mať za následok vyšetrovanie zo strany Komisie. To môže viesť k prípadnému pozastaveniu nového stimulu pre krajiny, ktoré by nedodržali svoje záväzky prijaté v rámci týchto dohovorov.

6.6. Zdokonaľiť pravidlá pôvodu

Podmienkou na prístup k preferenciám sú pravidlá pôvodu, ktoré boli ustanovené v období, keď bolo hospodárske prostredie ako aj výrobné podmienky odlišné. Na základe nedávno realizovanej práce (*Zelená kniha* uvedená vyššie, odsek 6.3) sa ukazujú byť nevyhnutnými formálna (zjednodušenie) a základná (prispôsobenie kritérií alebo pravidiel kumulácie) potreba prispôsobenia a zároveň potreba prispôsobenia postupov (formality a kontroly).

Bola schválená potreba flexibility. Bude ju však treba realizovať v zmysle podpory rozvoja, nielen v zmysle obchodu. Jedným z cieľov bude podporiť nadobudnutie pôvodu za účelom optimalizácie použitia preferencií. Systém by sa mohol zlepšiť za pomoci regionálnej kumulácie, čím by sa podporila regionálna spolupráca medzi

profitujúcimi krajinami. Komisia zdôraznila dôležitosť regionálnej integrácie, ako predpokladu na lepšie začlenenie južných krajín do medzinárodného obchodu¹⁶. Takáto spolupráca bola pred dvomi desaťročiami začlenená do SVP, keď sa v stratégii rozvoja prostredníctvom regionálnej kumulácie (ASEAN, Andská oblasť a Stredná Amerika a SAARC) de facto nastolil presadil pohľad s väčším zohľadnením regiónov. Na základe žiadostí podaných rôznymi regionálnymi zoskupeniami sa preskúma možnosť medziregionálnej kumulácie. Za týchto podmienok by sa mohlo uvažovať o zjednodušení kumulácie prostredníctvom vhodnej revízie doposiaľ dosiahnutých podmienok.

6.7. Obnoviť nástroje dočasného zrušenia, ochranné opatrenia a opatrenia na boj proti podvodom

Vďaka odstupňovaniu nového SVP zameraného na najkonkurencieschopnejšie zvýhodnené krajiny bude môcť využívať udelené preferencie bez obmedzenia okrem špecifických pravidiel SVP väčší počet týchto krajín. V záujme zohľadnenia novej skutočnosti treba opätovne vymedziť ustanovenia o dočasnom zrušení výhod SVP, ako aj ochrannú doložku. Napriek tomu, že sa budú používať iba výnimočne, spoľahlivosť týchto systémov sa musí posilniť ich zjednodušením a ich väčšou pružnosťou v ich využívaní najmä v prípade nečestných obchodných postupov.

Vo všeobecnosti ustanovenia o boji proti podvodom a o ochrane finančných záujmov Spoločenstva, ktoré existujú v rámci SVP, sú z technického hľadiska vysoko spoľahlivé. Komisia chce zachovať túto úroveň, domnieva sa však, že ich skutočná účinnosť bude závisieť od existencie silnej politickej vôle najmä zo strany Komisie (a členských štátov poverených riadením SVP). Tieto záujmy bude treba nekompromisne uplatniť v jasne odôvodnených prípadoch.

Profitujúce krajiny majú zodpovednosť aj v rámci riadenia SVP v záujme všetkých krajín, vrátane svojich záujmov. Musia zaviesť účinné a vhodné administratívne štruktúry, ktoré budú zaručovať platnosť dokumentov potvrdzujúcich pôvod, keď sa tieto dokumenty vypracujú a poskytnú.

7. ZÁVER

Komisia predloží návrhy viacročných nariadení zameraných na dosiahnutie cieľov opísaných v tomto oznámení. Komisia sa zaväzuje, že predloží svoje návrhy v takej lehote, aby zvýhodnené krajiny a hospodárske subjekty mohli napláňovať obchodné výmeny. Toto ustanovenie, okrem ročnej stability (ktorá zahŕňa zrušenie každoročného odstupňovania), prispeje k stabilizácii a k zvyšovaniu príťažlivosti SVP.

Nový SVP musí trvať desať rokov až do roku 2015. Na základe minulej skúsenosti sa bude pravidelne vykonávať podrobné hodnotenie SVP najmä za posledné tri roky ako doteraz a hodnotenie potrebných realizovaných zlepšení – napríklad na základe výsledkov multilaterálnych rokovaní, akými boli napríklad rokovania v Dohe.

¹⁶ Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu s názvom „Obchod a rozvoj: Pomôcť rozvojovým krajinám využívať výhody plynúce z obchodu“. KOM(2002) 513 v konečnom znení z 18. septembra 2002.

V dôsledku toho sa Rade, Európskemu parlamentu a Hospodárskemu a sociálnemu výboru na jeseň 2004 predloží nové nariadenie SVP, ktoré sa má uplatňovať počas troch rokov a ktoré vstúpi do platnosti prvého januára 2006.